

TÜRK ALEMİNİN EN BÜYÜK DÜŞMANI KOMÜNİZM Mİ?

22 Haziran 2022

Yıldırım Koç

Atatürk'ün "Şurası unutulmamalıdır ki, Türk aleminin en büyük düşmanı komünistliktir. Her görüldüğü yerde ezilmeli!" sözlerini söylediğine ilişkin iddiaların geçmişi, Fethi Tevetoğlu'nun **Türkiye'de Sosyalist ve Komünist Faaliyetler, 1910-1960** (Ankara, 1967) kitabında yer almaktadır. Ayrıntısına girmeyeceğim.

Bu konuda önemli bir müdahaleyi değerli Hocam Prof.Dr.Alpaslan Işıklı 1997 yılında yayımladığı **Sosyalizm, Kemalizm ve Din** (Tüze Yayıncılık, Ankara, 1997, s.100-101) kitabında yaptı ve iddianın doğru olmadığını açıkladı.

Mete Tunçay ise, "Türk aleminin en büyük düşmanı komünistliktir" sözlerinin Atatürk'e ait olduğu iddialarının çürütüldüğünü belirttikten sonra, "Bu memleketteki komünistler yalnız bizim tevkif ve hapsettiklerimizden ibaret değildir. Bu işlerle bizzat yakından alakadar olacağım, dediği, kesin gibidir" demektedir. (Mete Tunçay, **Türkiye'de Sol Akımlar, 1925-1936**, İletişim Yay., İstanbul, 2009, s.87).

Bu konuda en kapsamlı bilgilendirme ise Cazim Gürbüz'ün **Daim Sola** (Berfin Yay., İstanbul, 2020, s.39-43) kitabında yer almaktadır.

Atatürk 5 Ağustos'ta gece yarısından sonra Eskişehir'e geldiğinde tren istasyonunda bir konuşma yapar. Konuşma, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından 1959 yılında yayımlanan **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri (II) (1906-1938)** kitabında (Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1959, s.253-254), Anadolu Ajansı kaynaklı olarak **Hakimiyeti Milliye Gazetesi**'nin 8 Ağustos 1929 günlü nüshasından aktarıldığı belirtildiği biçimiyle şöyledir:

"Eskişehir Halkı ile Bir Konuşma (5.VIII.1929)

"Eskişehir'de kendilerini karşılamaya gelenlere istasyonda söylenmiştir.

"Türk milletinin içtimai nizamını ihlâl müteveccih didinmeler boğulmağa mahkûmdur. Türk milleti, kendinin ve memleketinin yüksek menfaatleri aleyhine çalışmak isteyen müfsit, sefil, vatansız ve milliyetsiz sebükbağzların hezeyanlarındaki gizli ve kirlî emelleri anlayamayacak ve onlara müsamaha edecek bir heyet değildir.

"O şimdiye kadar olduğu gibi doğru yolu görür. Onu yolundan saptırmak isteyenler ezilmeğe, kahredilmeğe mahkûmdur. Bunda köylü, amele ve bilhassa kahraman ordumuz candan beraberdir. Bunda kimsenin şüphesi olmasın."

İstiklale gelmiş bulunan Temyiz Mahkemesi Heyetine hitabederek:

"Hâkim Efendiler, siz kanun adamlarısınız. Ellerinize milletin, vatanın her türlü hak ve menfaatlerini vikaye eden kanunlar devdi edilmiştir. İşaret ettiğimiz noktaları işittiniz. Türk milletinin büyük haklarını müdafaa ederken bu noktalar ehemmiyetle hatırdâ tutulmalıdır."

Kaynak Yayınları tarafından yayımlanan **Atatürk'ün Bütün Eserleri** çalışmasında bu konuşma, yanlışlıkla, 5/6 Temmuz 1929 tarihinde gösterilmiştir. Ancak aktarılan metnin kaynaklarının tarihi 5/6 Ağustos'tur. (ATABE-C.22, 1927-1929, Ankara, 2007, s.327-328)

ATABE'de "Bazı Fesat Zümreleri Hakkında Eskişehir İstasyonunda Beyanat" başlığıyla verilen konuşmanın kaynağı olarak **Cumhuriyet Gazetesi**'nin 7 Ağustos 1929 tarihli nüshası, **Vakit Gazetesi**'nin 7 Ağustos 1929 tarihli nüshası, **İkdam Gazetesi**'nin 7 Ağustos 1929 tarihli nüshası, **Hakimiyeti Milliye Gazetesi**'nin 8 Ağustos 1929 tarihli nüshası, Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan **Aydın Tarihi Dergisi**'nin Ağustos 1929 tarihli sayısı gösterilmektedir. Ana kaynak, Anadolu Ajansı'dır. Bu kaynakta konuşmanın ilgili bölümü, günümüz Türkçesiyle, şöyle verilmektedir:

"Türk milletinin toplumsal nizamını ihlale yönelik didinmeler boğulmaya mahkûmdur. Türk milleti kendinin ve memleketinin yüksek menfaatleri aleyhine çalışmak isteyen fesatçı, sefil, vatansız ve milliyetsiz beyinsizlerin hezeyanlarındaki gizli ve kirlî emelleri anlamayacak ve onlara müsamaha edecek bir heyet değildir. O, şimdiye kadar olduğu gibi doğru yolu görür. Onu yolundan saptırmak

isteyenler ezilmeye, kahredilmeye mahkumdur. Bunda köylü, amele ve bilhassa kahraman ordumuz candan beraberdir. Buna da kimsenin şüphesi olmasın!”

Gazi Hazretleri hitabesinin sonunda Temyiz Heyetine’ne dönerek,

“Hakim efendiler, siz kanun adamlarısınız. Ellerinize milletin, vatanın her türlü hak ve menfaatlarını koruyan kanunlar verilmiştir. İşaret ettiğim noktaları işittiniz. Türk milletinin büyük haklarını müdafaa ederken bu noktalar ehemmiyetle hatırdaki tutulmalıdır!” (ATABE-C.22;327-328)

Bu belgelerde Atatürk’ün konuşması bu kadarken, Fethi Tevetoğlu bu konuşmaya şu sözleri ekliyor:

“Bu memleketteki komünistler yalnız bizim tevkif ve hapsedtiklerimizden ibaret değildir. Bu işlerle bizzat yakından alakadar olacağım. Şurası unutulmamalıdır ki, Türk aleminin en büyük düşmanı komünistliktir. Her görüldüğü yerde ezilmeli.” (Tevetoğlu,1967;430)

Anadolu Ajansı’nın servis ettiği ve sözü edilen metinlerde böyle bir bölüm yoktur.

Fethi Tevetoğlu, Sakarya Gazetesi’nin 7 Ağustos 1929 tarihli nüshasında bu bölümün yer aldığı ileri sürmektedir. Ancak bugüne kadar Sakarya Gazetesi’nin 7 Ağustos 1929 tarihli nüshasını kimse bulamamıştır.

Atatürk’ün bu sözü söylediğine ilişkin ikinci iddiayı Fethi Tevetoğlu şöyle dile getiriyor: “Atatürk, daha sonraki yıllarda, lise son sınıf tarih kitabı üzerinde düzeltmeler yaptığı gün, kitabın 752. sahifesinin (...) satırlarının altına Eskişehir istasyonunda verdiği tarihi emri kendi eliyle de yazmıştır: Şurası unutulmamalıdır ki, Türk aleminin en büyük düşmanı komünistliktir Her görüldüğü yerde ezilmeli!” (Tevetoğlu,1967;437-438).

Bu metnin aslı da kimsenin elinde yoktur.

Çetin Altan, 1965 yılı başında yayımlanan **Atatürk’ün Sosyal Görüşleri** (Dönem Yayınları, s.66) kitabında “Atatürk, Rusya’nın tazyiki ve emperyalist siyasetine Türkiye’yi de feda etmesi gayretine karşı, Komünizm görüldüğü yerde ezilmeli, demişti” yazıyordu. Ancak daha sonra bu konudaki değerlendirmesini değiştirdi. Çetin Altan, Millet Meclisi’nde 20 Temmuz 1967 günü saat 15.00’te başlayıp 21 Temmuz saat 03.00’te biten konuşmasında bu konuda şunları söyledi:

“Birinci kitabıma yazdım, Mustafa Kemal’in el yazısı, ‘Komünizm her görüldüğü yerde ezilmeli’ var kitabımda. Mektuplar geldi, bu söz onun değildir diye. Kuşkuya düştüm, bir hafta ilan ettim gazetenin altında, şunun belgesini bana lütfen gösterin diye. Belge çıkmadı efendim. Lütfen getirin, üçüncü kitabıma koyayım, basılacak, lütfedin, koyayım. Ben hiçbir şey saklamam. Yalnız Adalet Gazetesinin 14 Ekim 1965 tarihinde sanıyorum, seçimlerden önce, Münir Hayri Egeli’nin bir yazısı çıktı. Çünkü ben o sırada o el yazısını İsviçre’ye gönderdim, tarafsız bir ülkedir diye. İsmet Paşa’ya yazılmış bir özel mektubu Cumhuriyet Gazetesinden alıp karşılaştırsın oradaki eksperler diyerekten. Gelen yanıt, ‘bu yazı onun yazısı değildir, eğer ikisi de aynı tarihte yazılmış ise,’ diyor. (...) Tuttum basın toplantısı yaptım, eksper raporlarını gösterdim İsviçre’den. Var mı belgesi? Tarih Kurumu’na haber gönderdim. O makalesinde diyor ki Münir Hayri Egeli; ‘Elbette uymaz,’ diyor, ‘çünkü asıl belge kaybolmasın diye cama dayadım kopya çektim, piyasada dolaşan benim kopya çektiğim suretlerdir’ diyor. Peki asıl belge nerede? Onu ben bir türlü bulamadım. Lütfedin biriniz bulsun, Sayın Başbakan da burada, bütün olanaklar elindedir, koyacağım üçüncü kitaba doğru imiş diye. Ama eğer bu yalan ise, neden buna ihtiyaç duyuldu? İnsan Münir Hayri Egeli diye söyler bunu, mitinglerde de bunu kullanır kendi imzasıyla, niye Mustafa Kemal’in imzası altına oturuyor bunun? Bunu anlamak istiyorum.” (Turhan Salman, **TİP Parlamento’da 1967-1969**, Cilt IV, TÜSTAV Yay., İstanbul, 2005, s.48-49)

Bugüne kadar da böyle bir belge bulunamadı.

Peki, birileri böyle bir uydurmaya niçin başvurdu? Buna nasıl cesaret etti?

Bu dönem, Soğuk Savaş’ın en sert yıllarıydı; savaşta birçok yalan da kullanıldı.

Soğuk Savaş koşullarında sosyalizme karşı mücadele sürecinde Kur’anı Kerim’in Türkçe mealinde 1789 Fransız Devrimi sonrasındaki siyasi terminolojiye giren “sağcılık” ve “solculuk” kavramlarına yer verildiği düşünülürse, Atatürk’ün sözlerine bu yapılan daha iyi anlaşılabilir.

Aşağıda üç ayrı mealde Vakıa Suresinin bazı Ayetlerini aktarıyorum:

İlk örnek, Hüseyin Atay ile Yaşar Kutluay tarafından hazırlanmış ve Diyanet İşleri Başkanlığı’ndaki bir heyetin onayından geçtikten sonra birinci baskısı 1961 yılında yayımlanan mealin 1973 yılında yayımlanmış baskısıdır (**Kur’an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı – Meal**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.No. 90,

Ankara, 1973): “Kıyamet koptuğunda kimini alçaltacak ve kimini yükseltecek olan o hadisenin yalan olmadığı ortaya çıkacaktır (ayet 1-3). Ey insanlar! Yer sarsıldıkça sarsıldığı, dağlar ufalandıkça ufalanıp da toz duman haline geldiği zaman, siz de üç sınıf olursunuz (ayet 4-7). İyi işler işlediklerini belirtmek için, amel defterleri sağdan verilenler; **ne mutlu o sağcılara!** (ayet 8) Kötülük işlediklerini belirtmek üzere, amel defterleri soldan verilenler; **ne yazık o solculara!** (ayet 9).” ... “Defterleri sağdan verilenler; **ne mutlu o sağcılara**” (ayet 27)... “Defterleri soldan verilenler; **ne yazık o solculara**” (ayet 41)

Mealde Vakıa Suresi’nin diğer Ayetlerinde ise sağcılarının cennette ne güzel bir yaşam sürecekleri, solcularının ise nasıl eziyet görecekleri uzun uzun anlatılmaktadır.

Bu dönemde yayımlanan Kuran-ı Kerim meallerinin önemli bir bölümüne bu şekilde “sağcılık” ve “solculuk” kavramları sokulmuştu. Bu kavramların kullanılması yalnızca Vakıa Suresiyle de sınırlı değildir; başka surelerde de vardır.

Halbuki o tarihlerde Besim Atalay’ın mealı de vardı. (Doğan Kardeş Matbaacılık, 1965). Bu mealde ilgili ayetler şöyle sunulmuştu: “Olay olduğunda. Onun olduğunu yalanlayan bulunmaz. O kimini alçaltır, kimini de yükseltir! Her bir sarsılıştta yer sarsıldığında. Dağlar parçalanarak, dağılıp toz olunca. Siz de üçe ayrılınca. Biri uğurlulardır, **ne mutlu uğurlulara!** Biri uğursuzlardır, **ne kötüdür uğursuzlar!**”

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın 2006 yılında yayımladığı Kur’an-ı Kerim Mealı’ni Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin hazırladı. Bu mealde ilgili bölümler şöyledir: “Kesin gerçekleşecek (olan Kıyamet) koptuğu zaman, onun kopuşunu yalanlayacak kimse olmayacaktır (ayet 1-2). Yeryüzü şiddetle sarsıldığı, dağlar parça parça dağılıp saçılmış toz olduğu ve siz de üç sınıf olduğunuz zaman, O, (kimini) yükseltir, (kimini) alçaltır (ayet 3-7). **Ahret mutluluğuna erenler var ya; ne mutlu kimselerdir!** (ayet 8). **“Kötülüğe batanlara gelince; ne mutsuz kimselerdir!”**

Atatürk’ün “Şurası unutulmamalıdır ki, Türk aleminin en büyük düşmanı komünistliktir. Her görüldüğü yerde ezilmeli!” sözlerini söylediğine ilişkin iddiaların iki kaynağı da dayanaksızdır. Kuranı Kerim meallerine sağcılık ve solculuğu soğanların Atatürk’e ilişkin benzer tahrifatlar yapması da doğaldır. Ancak, kendisini sosyalist olarak nitelendirip Atatürk düşmanlığı yapanların bu tahrifatı kullanmaları ise üzüntü vericidir.